KONEC II. SVĚTOVÉ VÁLKY V JANOVICÍCH n/Úhl.

rámci uplatní pro skupinu případů odsouzen pro úmyslný trestný čin cestné promáček, ...

Máma, mátuška, mummy, mamička, mére, mutti...

Uplynulo půl století od konce 2. světové války. V souvislosti s padesátým výročím, které si tento týden připomínáme, jsme pro vás vybrali vzpomínky na události té doby. Jsou to vzpomínky jedné z našich čtenářek - **Ludmily Vlčkové z Prahy.**

V JANOVICÍCH n/Úhlavou

MANŽELÉ TEREZIE A FRANT. POLCAROVI

Paní sokolníková

...Dne 17. dubna 1945 přijel vlak s transportem vězňů z Buchenwaldu. Vězňové byli namačkáni a střeženi esesmany, kteří jim zakázali vycházet... Když jsem šel v Janovicích hlásit, že jsme schopni další jízdy, spatřil jsem na dvacet mrtvých a esesmana, který mlátil do svíjejícího se vězně tak dlouho, až ztichl, a pak ho ještě zastřelil. Potom skočil do sousedního vozu a tam řádil dál. Z vozu kapala krev, slyšel jsem rány a bědování... Vyhnal pak ven několik vězňů, kteří odnášeli mrtvé do zadního vozu...

Pošumavským městečkem Janovicemi u Klatov protéká řeka Úhlava. Nad ní, v rozlehlé zahradě, stojí velká bílá budova - sokolovna postavená ve 20. letech místními občany. Od poloviny třicátých let, po celou válku a krátce po ní v ní bydlela s mužem a malou dcerkou paní Terezie Polcarová. Pracovala tam jako správcová, uklízečka, herečka ochotnického sdružení - „paní sokolníková", Rézi, Terka, Teruška...

Na jaře roku 1945 se ve svých 36 letech stala „matkou" třiceti dospělých mužů, uprchlých politických vězňů a válečných zajatců z nacistických transportů smrti. Jak jinak ji měli vnímat? Z pekla, kde se řvalo, střílelo, umíralo hladem, zimou a vyčerpáním, kde člověk znamenal jen nežádoucí odpad, byli náhle v bezpečí. S rozhodností a jistotou matky se jich ujala: „Mordyje, chlapcí, copa je to dneska s váma?" Nerozuměli slovům, ale cítili, že má o ně starost.

Ukrývala je v šatně janovické sokolovny. Věděla, že ohrožuje sebe i svou rodinu. Ošetřovala je a zachránila před smrtí. Patnáct Angloameričanů, devět Rusů, několik Slováků... Ponocovala u nich, myla je a balila do prostěradel, krmila kaší a bez cavyků holila zarostlé tváře a zavšivené hlavy.

V dubnu roku 1945 se chvěl celý svět. Strachem i nadějí, přelety bombardérů, výbuchy, dělostřelbou. Avšak příroda jako by tušila, že nastává nový život i lidem. Načechrané pokrývky z něžných sasanek překryly všechny stopy zimy, v jívách hučelo.

...Fronta se blížila, dělostřelba neutuchala. Koncem dubna procházely Janovicemi pěší transporty angloamerických a ruských zajatců, asi 500 lidí... Patnáct z nich nemohlo pro nemoc v pochodu pokračovat a na přímluvu správce hospodářského družstva Hotovce byli ponecháni v sokolovně...Polcarová jim poskytla pečlivé ošetření, lékařskou pomoc pak medik Jakl v noci na 1. květen...

Od ledna do začátku dubna bydleli v sokolovně tzv. národní hosté, němečtí civilní občané, kteří utíkali z východu do angloamerické zóny. Na parketách velkého sálu po nich zůstaly hromady čpící slámy, špína, vši. Jednoho dne zastavil před sokolovnou německý obrněný vůz. Velitel se hnal dovnitř. „Dort tyfus, tyfus je tam!" zastoupila esesmanovi dveře Polcarová a strčila mu před obličej zavšivený svetr po německých „hostech". Naštěstí uvěřil a odešel. Když za ním bouchly dveře, podlomila se Terce kolena.

Máma Rézi

I jiný obrázek je vryt do paměti. Led na Úhlavě už mokvá, ze zahrady táhne chlad, ale na schodech sokolovny, v milém březnovém sluníčku, je docela teplo. Choulí se tu v přepychovém kožichu Němka. Je bledá, chvěje se, je očividně nemocná. Na pěšině u jejích nohou se bezstarostně batolí její děti. Rézi ví, co má dělat. Za chvíli podává matce kastrůlek s kouřící bramborackou a tubu aspirinu. Němka k ní zvedá oči a pokorně přijímá ty vzácné dary. Večer o tom řekla Frantovi. Co dělat? Sehnat doktora? Franta zavrčel: „Nepřeháníš to s tím humanismem? Jak-

Foto achív ČTK

pak asi pečují její soukmenovci o vašeho Honzu v Buchenwaldu?"

„Franto, já jí přece nechci udělovat lekce slušnosti! Ale ty její děti: Ty přece nemůžou za Hitlera! Co když ta ženská umře na zápal plic? Nechá tady sirotky!"

„Nebyli by jediní v téhle válce!"

Německé matce se však ulevilo samo. Byla schopna i se svými dětmi pokračovat dál do Německa. Když se loučila, nabídla sokolníkové svůj drahý kožich. Terka se lehce napřímila: „Jen si ho nechte, paní, vy ho budete potřebovat víc než já."

...V sobotu 5. 5. kolem 5. hodiny odpoledne dorazily do Janovic dva americké tanky od Bocinovic. Jeden zastavil u sokolovny, druhý na náměstí. Městečko mělo již sváteční háv, lidé se sbíhali a vítali Američany. Asi za půl hodiny Američané se svými zajatci ze sokolovny odjeli... Teprve v neděli 6. 5. kolem 10. hodiny dopoledne přijely další tanky... Nyní měli Janovičtí příležitost prohlédnout si zblízka slavnou 3. armádu generála Pattona... Janovice byly první českou obcí, do níž dorazila tato jednotka...

Avšak štěstí z tváří Janovičanů zmizelo, Praha volala o pomoc. A tak šestnáctiletý Ota Kubeců skočil na kolo a jel. Tratě byly rozbité, vlaky nejezdily, nešlo to jinak. Paní Kubecová si zoufala: „Ten náš janek! Ten blázen všech bláznů! Nařežu mu, až se vrátí!" Liduščino desetileté srdce tichounce, přetichounce šeptalo: „Ten hrdina všech hrdinů!"

V Janovicích v máji roku 1945 válka už skončila, ale stále ještě byla téměř v celých Čechách a v Praze se střílelo. Hlouček dětí se scházel každý podvečer na lodi a „dělal politiku". Lidušce vzrušením jektaly zuby: Co bude, až bude po válce?

„Už nikdy nebude v Janovicích jediný esesman."

„Konec gestapáckých mejdanů u řezníka Pavlíka."

„Sundáme zatemnění."

A v sokolovně bude velký bál."

„Ale nejdřív ji musíme s naší mami uklidit, tam je teda po těch uprchlících pěkný svinčík," uzemnila děti Jarinka.

„Vrátí se strejda Jeník!"

„Taky Rita Löblová a její rodiče."

„No, náš Lojza říkal, že židi v těch koncentrákách..."

„Rita se vrátí a užije si školy, co bude chtít!"

„I když nevím, co nám záviděla." Tonda měl raději fotbal než školu. Nejmladší Jarinka zhodnotila tu velkou historickou událost svým nejmladším rozoumkem: „Otevřu si pokladničku a za všechny peníze si koupím u Pacnerů čekuládu!"

9. května 1945 byla Rudá armáda v Praze, Němci kapitulovali. Rozhlas jásal, lidé jásali. Liduška letěla do sokolovny. Ve spáncích jí bušila krev a ve stejném rytmu si skandovala úplně nová slova: da zdrav-stvu-jet kras-na-ja ar-mi-ja... Američané táboří na Pavlíkovic drahách, na hřišti, bydlí ve škole. Rusové brání Prahu. Nikdy, nikdy už nebude válka!

...Po odchodu amerických a anglických zajatců zůstalo v sokolovně asi 40 Rusů a Slováků. Pro všechny vařila Terezie Polcarová... Bratři Rusové odešli 1. června, dostavše na cestu salám, housku a každý 300 Kč z výtěžku taneční besídky, pořádané janovickou mládeží v sokolovně...

Terezie Polcarová

Byl únor roku 1970. Obleva. Janovice se loučily s Terezií Polcarovou. Předjarní slunce nabíralo sílu, všude crčela voda, ve stráni nad hřbitovem se třpytilo množství světýlek, snad voda z tajícího sněhu, nevím. Kdyby se naše nejhlubší vděčnost k dobrému člověku mohla takto třpytit, bylo by pro Terezii Polcarovou světýlek na celé zeměkouli! Kdesi za mořem po Americe by se jich blyskotalo patnáct. Na východ od nás, kdoví, snad až na Sibiři, taky několik. V Polsku, na Slovensku, možná ve Francii? I v Německu přece!

Moudrá kniha říká, že semena mohou padat do úrodné prsti, ale i na skálu. Ale já věřím, že prokázané dobro se neztrácí. Zlo nemá mnoho šance zplodit dobro, ale dobro tu šanci má.

❑

Citáty tištěné kursívou vybrala autorka z knihy Miroslava Hrdličky „Volání Klatovska".

KVĚTEN R. 1945 V JANOVICÍCH

AMERICKÁ ARMÁDA

Adresa LN: PS 845, 111 21 Praha 1

LIDOVÉ NOVINY 10. 5. 1995